

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

John Helling
**Public Libraries and their National Policies;
International case studies**
Oxford Cambridge New Delhi: Chandos Publishing, 2012

Helling, John	هلینگ، جان	سرشناسه
سیاست‌های ملی کتابخانه‌های عمومی؛ مورد پژوهی‌های بین‌المللی / نوشته جان هلینگ؛ ترجمه گروه مترجمان؛ به کوشش و ویرایش محمد خندان.		عنوان و نام پدیدآور
تهران: نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، مؤسسه انتشارات کتاب‌نشر، ۱۳۹۴.		مشخصات نشر
۲۱۸ ص.		مشخصات ظاهری
۹۷۸۶۰۰۳۵۲۱۸۲۷	۱۶۰۰۰ ریال:	شابک
	فیبا	وضعیت فهرست‌نویسی
Public Libraries and their National Policies; International case studies		عنوان اصلی
محمد خندان، ابراهیم افشار، حیدر مختاری، حسین مختاری معمار، یوسف عابدی، علی حسین قاسمی، سیامک محبوب، علیرضا رستمی گومه، آرزو پلویی		سایر پدیدآورندگان
کتابخانه‌های عمومی		موضوع
خندان، محمد، ۱۳۶۱-، مترجم و ویراستار		شناسه افزوده
نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور. مؤسسه کتاب‌نشر		شناسه افزوده
Z665/ه۸س۹ ۱۳۹۴		رده‌بندی کنگره
۰۲۰		رده‌بندی دیویی
۴۱۵۵۳۰۲		شماره کتابشناسی ملی

سیاست‌های ملی کتابخانه‌های عمومی موردپژوهی‌های بین‌المللی

نوشتهٔ جان هلینگ

ترجمهٔ گروه مترجمان

به کوشش و ویرایش محمد خندان

موسسه اسناد و کتابخانه ملی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۴

مؤسسه اسناد و کتابخانه ملی

مؤسسه اسناد و کتابخانه ملی

سیاست‌های ملی کتابخانه‌های عمومی؛ مورد پژوهی‌های بین‌المللی

نوشتهٔ جان هلینگ

مترجمان: محمد خندان، ابراهیم افشار، حیدر مختاری، حسین مختاری معمار
یوسف عابدی، علی حسین قاسمی، سیامک محبوب، علیرضا رستمی گومه، آرزو پلویی

به کوشش و ویرایش محمد خندان

طراح جلد و صفحه‌آرا: رحیم کبیرصابر

چاپ اول: اسفند ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

سخن ناشر

«متن» مهم‌ترین سرچشمه در ایجاد و دوام خودآگاهی تاریخی بشر است. پیوند دیرین آدمیان با متن است که مشخصه وجودی انسان به‌عنوان موجود نمادساز را تحقق بخشیده و او را به موجود ممتازی بدل ساخته است که می‌تواند از گذشته عبرت گیرد، حال را بسازد، و آینده را پیش‌بینی نماید. گسیختگی این پیوند در هر جامعه، به‌معنای انهدام خودآگاهی تاریخی؛ و تبدیل شدن اعضای آن جامعه به افرادی است که از آنچه انسان بودن ایشان را در گذر تحول نمادهای فرهنگی و اجتماعی بر ساخته، گسسته‌اند.

کتابخانه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان ایجاد پیوند میان انسان و متن، خود همواره نماد شکوفایی یا زوال جوامع بوده است. هر گاه یک جامعه در جهت اشراف بر داشته‌های فرهنگی و اجتماعی خود یا سایر جوامع حرکت کرده و خواسته است تا از دل خودآگاهی کسب‌شده، آگاهی و دانایی نو بپرورد و حال و آینده خود را بسازد، کتابخانه‌ها رونق گرفته‌اند و هر گاه نادانی و از خودبیگانگی یا خودکامگی، وقوف به نشانه‌های تاریخی یک ملت را ممنوع و معلق ساخته است، پیوندها گسسته است و کتابخانه‌ها افول کرده‌اند.

کتابخانه عمومی در میان سایر کتابخانه‌ها، جایگاه ویژه‌ای در جامعه دارد. از یک سو، در صف اول تماس با آحاد جامعه قرار دارد و از سوی دیگر، در دولت مدرن، نقش یک قلمرو عمومی را برای پر کردن شکاف دولت-ملت و کم‌رنگ ساختن پیامدهای دیوان‌سالاری (بوروکراسی) ایفا می‌کند. چنین نهاد ارزشمندی، از دیرباز محل اشتغال کتابدارانی فرهیخته،

دانشمند، کتاب‌شناس و معلم بوده است. کم نیستند دانشمندانی چون کالیماخوس، کاسیدوروس، ابن مسکویه، صاحب‌بن‌عباد، و لایب‌نیتس که علاوه بر مقام شامخ علمی، شاغل به حرفه شریف کتابداری بوده‌اند. بر این اساس، کتابدار دانشمند و فرهیخته مهم‌ترین رکن در نقش‌آفرینی اجتماعی یک کتابخانه تلقی می‌شود و نقطه‌ای کانونی برای تمرکز بر آموزش و ارتقاء دانش و مهارت است.

از همین رو و در راستای اسناد بالادستی و اهداف راهبردی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، اداره انتشارات و ارتباطات علمی در اداره کل پژوهش و نوآوری نهاد، وظیفه دارد با دیده‌بانی تحولات و نویافته‌های علمی در عرصه کتابخانه‌های عمومی، همچنین بهره‌مند از مشارکت نخبگان کتابدار و فرزندگان نواندیش در همه رشته‌های مرتبط، متونی متناسب با اقتضائات بومی و ملی (در قالب ترجمه و تألیف) فراهم آورد تا در ارتقاء دانش و توان کتابداران فرزانه تحول‌آفرین در جامعه خودآگاه - هم دانشجویانی که در آینده احتمالاً راه به کرسی نظری یا حرفه کتابداری کتابخانه‌های عمومی خواهند گشود هم کتابدارانی که اکنون به این تعهد حرفه‌ای شاغل‌اند - سهمی ادا کند. بر این بنیاد، اداره کل پژوهش و نوآوری نهاد ضمن استقبال از مشارکت اندیشوران دانشگاهی و کتابداران دانشور در پیدایش (رصد و پیشنهاد موضوعات و مفاهیم مورد نیاز، ترجمه، تألیف، ویرایش و ...) آثاری در گستره کتابخانه‌های عمومی، امیدوار است بتواند در راستای اعتلای دانش، فرهیختگی و کارآمدی روزافزون کتابداران حال و آینده کتابخانه‌های عمومی، به شیوه‌ای شایسته خدمت‌گزاری کند.

نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
اداره کل پژوهش و نوآوری

این کتاب را به خانواده و به‌ویژه به پدرم تقدیم می‌کنم که علاقه‌ام به کتابخانه‌های عمومی، چه تفننی و چه حرفه‌ای، مدیون اوست؛ که همواره مرا تشویق کرد و دلگرمی بخشید. به‌طور مشخص، دانش زبان او به نگارش فصل‌های مربوط به فرانسه، سنگال و کانادا کمک شایانی کرد. از همسر، لینزی، نیز تشکر می‌کنم که حمایت قاطعش باعث می‌شود به انجام اموری توفیق یابم که در حالت عادی انگیزه‌ای برای انجام‌شان ندارم. بی‌نهایت شاکرم که این کسان و بسیار کسانِ دیگر، در زندگی‌ام نقش‌آفرین بوده و هستند.

جان هلینگ

درباره نویسنده

جان هیلینگ در سال ۲۰۰۶ از دانشگاه ایندیانا مدرک کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی گرفت و پس از آن در کتابخانه عمومی نیویورک مشغول به کار شد. سپس مدیریت کتابخانه عمومی بخش «بلومفیلد استرن‌گرین» را عهده‌دار شد و به صورت پاره‌وقت به تدریس مدیریت کتابخانه‌های عمومی در مدرسه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه ایندیانا پرداخت. جان در سال ۲۰۱۱ به اخذ بورسیه فولبرایت نائل آمد تا با استفاده از آن، سیاست ملی کتابخانه‌های عمومی فنلاند را مورد بررسی قرار دهد. وی در مطالعاتش پیاده‌سازی سیاست ملی را، از مفهوم‌پردازی ذهنی تا اجرای عملی، مورد بررسی قرار داد تا بهترین اقدامات را شناسایی کند. آغاز انتشار نوشته‌های جان به نقد کتاب‌هایی برمی‌گردد که برای *لایبرری ژورنال* نوشت. وی مقاله‌هایی را در مجله‌های پژوهشی و نیز به صورت فصلی از یک کتاب، در موضوعات مرتبط با مدیریت کتابخانه‌های عمومی منتشر کرد و هم‌اکنون به صورت نویسنده آزاد^۱ برای *ایندیانا‌پلیس* / *استار* مطلب می‌نویسد. «سیاست‌های ملی کتابخانه‌های عمومی» اولین کتاب اوست.

---

۱. freelance: کسی که در استخدام حقوقی جایی نیست و برای خودش کار می‌کند. (ویراستار)

فهرست

- سخن ناشر ۵
- درباره نویسنده ۸
- فصل ۱: مقدمه ۱۱
ترجمه محمد خندان
- فصل ۲: ایالات متحده امریکا ۲۱
ترجمه محمد خندان
- فصل ۳: کانادا ۳۹
ترجمه ابراهیم افشار
- فصل ۴: فنلاند ۵۹
ترجمه سیامک محبوب
- فصل ۵: سوئد ۷۵
ترجمه علی رضا رستمی گومه
- فصل ۶: انگلستان ۸۷
ترجمه ابراهیم افشار
- فصل ۷: فرانسه ۱۰۳
ترجمه حیدر مختاری
- فصل ۸: افریقای جنوبی ۱۲۱
ترجمه یوسف عابدی

- فصل ۹: سنگال ۱۳۷
ترجمه‌ی علی حسین قاسمی
- فصل ۱۰: هند ۱۵۱
ترجمه‌ی حسین مختاری معمار
- فصل ۱۱: ترکمنستان ۱۶۵
ترجمه‌ی آرزو پلویی
- فصل ۱۲: چین ۱۷۷
ترجمه‌ی حیدر مختاری
- فصل ۱۳: استرالیا ۱۸۷
ترجمه‌ی محمد خندان
- فصل ۱۴: نتیجه‌گیری ۲۰۱
ترجمه‌ی محمد خندان
- نمایه ۲۰۹

مقدمه

ترجمه محمد خندان^۱

چکیده: دیرزمانی است که دولت‌ها به مزایای آموزشی کتابخانه‌های عمومی پی برده و سیاست‌هایی را برای رشد و ارتقای آنها تدوین کرده‌اند. برای نمونه می‌توان به روسیه، چین، انگلستان و ایالات متحده اشاره کرد. نهادهای بین‌المللی نیز رهنمودهایی درباره استانداردها و اقدامات مؤثر برای تدوین سیاست‌های ملی کتابخانه‌های عمومی منتشر کرده‌اند. ایفلا و یونسکو بیانیه‌هایی درباره سیاست کتابخانه‌های عمومی منتشر کرده‌اند. در انتهای این فصل دامنه و اهداف کتاب حاضر مورد بحث قرار می‌گیرد.

کلیدواژه‌ها: سازمان‌های بین‌المللی کتابداری، استانداردهای بین‌المللی کتابخانه.

---

۱. دانش‌آموخته دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دانشگاه تهران

دیرزمانی است که کتابخانه‌های عمومی از سوی دولت‌های ملی به‌عنوان مراکز مهم فرهنگ و آموزش عمومی شناخته شده‌اند. کتابخانه‌های عمومی، در مکان‌های گوناگون و مقاطع مختلف تاریخی، در خدمت آموزش، تلقین^۱، همسان‌سازی^۲ و توانمندسازی مراجعان‌شان بوده‌اند. توانایی کتابخانه‌های عمومی برای خدمت به‌عنوان مراکز آموزش (یا سوء آموزش^۳)، به شیوه‌های مختلف توسط دولت‌ها تقویت و تدارک شده است. برای فهم نوع نگاه یک ملت به کتابخانه‌های عمومی و اهمیت آموزش شهروندان، اغلب می‌توان به بررسی دقیق تاریخ سیاست‌های کتابخانه‌های عمومی آن ملت پرداخت.

به‌عنوان مثال، در روسیه ماقبل انقلاب، کتابخانه‌های عمومی مجرای فرهنگی شمرده می‌شدند که می‌شد توسط آنها ارزش‌های طبقات فرادست را به طبقات فرودست تلقین کرد. کتابخانه‌های عمومی، بنا به سخن استوارت^۴ (۱۹۹۸)، «ابزارهایی در خدمت یک هدف بودند». لنین (که همسرش کتابدار حرفه‌ای بود) این نوع نگاه را به اتحاد جماهیر شوروی انتقال داد؛ آنجا که کتابخانه‌ها ابزاری دانسته شدند برای ایجاد جامعه‌ای مملو از شهروندان مارکسیست/لنینیست خوب. در ذهن رهبران خلق، کتابخانه‌های عمومی برای ایجاد دولت سوسیالیستی ضروری شمرده شدند، زیرا این کتابخانه‌ها برای آموزش موضوعات مربوط به نظریه سوسیالیستی به عموم خلق، ضروری بودند (ناتسون^۵، ۲۰۰۷).

اخیراً چین کتابخانه‌های عمومی را به خدمت گرفته است تا مناطق دورافتاده روستایی را در «دیوار» خود محصور کند. موتو^۶، واقع

1. indoctrinate
4. Stuart

2. homogenize
5. Knutson

3. miseducation
6. Motu

در دره‌ای دورافتاده در تبت، تنها بخشی از چین است که فاقد جاده ماشین‌رو است. وقتی در سال ۲۰۰۶ دولت چین تصمیم گرفت در موتو کتابخانه عمومی تأسیس کند، ۳۰۰ باربر را به مدت چهار روز به خدمت گرفت تا موادی جمعاً به وزن ۱۶۰۰۰ پوند (حدود هشت تُن) را به این روستا حمل کنند. وقتی کتابخانه افتتاح شد، روستا به جای ۱۰۰۰ کتاب که در دواپر دولتی و مدارس پراکنده بود، صاحب ۱۷۰۰۰ کتاب شد که حالا در کتابخانه سون سات-سن^۱ جمع شده بودند. اکنون سرانۀ کتاب در موتو ۱/۷ است (ژائوچون و کونکینگ^۲، ۲۰۰۸).

تلاش برای به‌کارگرفتن کتابخانه‌های عمومی در راستای هدایت فرهنگِ کلان یک ملت، به‌هیچ‌وجه خاص کشورهای اقتدارگرا^۳ یا کمونیستی نیست. در انگلستان، اولین تلاش‌های جدی برای تصویب قانون کتابخانه‌های عمومی، در سال ۱۸۳۴ توسط «کمیته منتخب تحقیق درباره مستی»^۴ صورت گرفت. در اوایل قرن بیستم، کتابخانه‌های انگلستان قوایی اخلاق‌پرور^۵ شمرده می‌شد که فلسفه وجودی‌شان، بیش از هر چیز، تصحیح اندیشه «غلط» سوسیالیسم بود. در سطحی عام‌تر، آنها «بهترین جاذبه در جبهه مقابل اثرات مخرب میخانه‌ها و چال میدان‌ها» (بلک^۶، ۲۰۰۵) به‌شمار می‌آمدند. کتابخانه‌های عمومی علت پیشرفت تمدن و پسرفت بی‌اخلاقی شمرده می‌شدند.

در امریکای نوپا، کتابخانه‌های عمومی با امریکایی‌کردن^۷ مردم، اغلب در خدمت آماده‌کردن آنها برای انطباق با شیوه زندگی امریکایی^۸ بودند. در هاوایی، کتابخانه‌های عمومی جایگزین فرهنگ می‌خوارگی حاکم بر آنجا شمرده می‌شدند؛ اولین کتابخانه عمومی، «قرائت‌خانه

1. Sun Yat-sen

3. authoritarian

5. moralizing forces

2. Zhaochun and Qunqing

4. Select Committee on Inquiry into Drunkenness

6. Black

7. Americanizing

8. statehood

پرهیز^۱ نام گرفت و گرچه نیمی از جمعیتِ هاوایی آسیایی یا آسیایی تبار بودند، کتابخانه فقط حاوی کتاب‌های انگلیسی بود (تاچیها^۲، ۱۹۹۱). حتی امروزه کتابخانه‌های عمومی امریکا- گرچه قطعاً به نیازهای کاربران غیر غربی خود بیش از گذشته توجه دارند- نهادهایی دانسته می‌شوند که با دسترس پذیر ساختنِ اطلاعاتِ مورد نیاز افراد برای تبدیل شدن به رأی‌دهندگانی آگاه، دموکراسی را تقویت می‌کنند.

در اواخر قرن نوزدهم در [ایالت] یوتا^۳، بریگهام یانگ^۴، رهبر فرقهٔ مورمون^۵، حکم کرد که هر ایالت کتابخانه‌ای داشته باشد حاوی مجلداتی دربارهٔ موضوعات مفید برای زندگی فنی و حرفه‌ای، مانند معماری یا باغبانی. رمان مجاز نبود، زیرا عقیده بر این بود که می‌تواند موجب یأس و سرخوردگی جوانان شود. به عبارت دیگر، این کتابخانه‌ها خاص حفظ از شیوهٔ زندگی و نظم اجتماعی مورمونی بودند. وقتی پیدایش راه‌آهن باعث شد مردم غیر مورمون بیشتری در یوتا مقیم شوند، این کتابخانه‌ها (اغلب به علت فقدان بودجه) به تدریج از میان رفتند و جایشان را به کتابخانه‌های سکولار دادند که دشمن شیوهٔ چندهمسری^۶ [تعدد زوجات] مورمون‌ها بودند که مانعی مهم بر سر راه شیوهٔ زندگی امریکایی به‌شمار می‌آمد.

اینکه آیا روستاییان تبت حقیقتاً خواهان «مزایای» فرهنگی کتابخانه [دولت] چین هستند یا رعایای روسی حقیقتاً از نظام شدیداً کنترل‌شدهٔ کتابخانه‌های شوروی [سابق] منتفع می‌شدند، حقیقتاً محل بحث و چون و چرا است. آنچه یقینی است این است که سیاست‌های

۱. The Temperance Reading Room: مراد از temperance پرهیز از مشروبات الکلی است. (مترجم)

2. Tachihata

3. Utah

4. Brigham Young

5. Mormon

6. polygamy

ملی کتابخانه‌های عمومی بر نحوه عمل کتابخانه‌ها و تعیین اهداف آنها، تأثیر عظیمی دارند. هدف این کتاب بررسی مدل‌های گوناگون سیاست‌هایی است که ملت‌ها برای مدیریت کتابخانه‌های عمومی‌شان مورد استفاده قرار می‌دهند و نیز بررسی تأثیر این سیاست‌ها بر کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان نهادهایی ملی.

در سطح بین‌الملل، نمونه‌های متعددی از رهنمودها و تجارب برتر^۱ وجود دارد که می‌توان از آنها در تدوین سیاست ملی کتابخانه‌ها بهره گرفت. «فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های کتابداری^۲» (ایفلا) و «سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد^۳» (یونسکو) از مهم‌ترین سازمان‌های بین‌المللی هستند که به کتابخانه‌ها اهتمام دارند. بنا به رهنمود آنها، بهتر است همه کتابخانه‌های عمومی «پشتوانه قانونی» داشته باشند. این دو سازمان متذکر می‌شوند که قانون‌گذاری می‌تواند یا حداقلی باشد و به واحدهای محلی دولت اجازه دهد که به تشخیص و صلاح‌دید خود به تأسیس کتابخانه بپردازند، یا حداکثری باشد و اهداف و استانداردهای کتابخانه‌های کشور را به‌نحو مفصل مشخص کند. این دو سازمان، در عین حال که تصدیق می‌کنند کشورها می‌توانند در سطوح مختلف دولتی، اعم از محلی و ملی، به اداره کتابخانه‌های عمومی بپردازند، بر این امر نیز تأکید می‌کنند که کتابخانه‌های عمومی، تا حد امکان باید در سطوح مناسب دولتی تأمین بودجه شوند (گیل و دیگران^۴، ۲۰۰۱). ایفلا/یونسکو متذکر می‌شوند که بسیاری از ملت‌ها در طراحی سیاست‌های اطلاع‌رسانی ملی‌شان کتابخانه‌های عمومی را نیز مورد توجه قرار می‌دهند.

---

1. best practices

2. The International Federation of Library Associations (IFLA)

3. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)

4. Gill et al.

یکی از نکاتی که ایفلا/یونسکو برای همه کتابخانه‌های عمومی، صرف‌نظر از اندازه یا جایگاه‌شان در ساختار دولت، پیشنهاد می‌کنند این است که کتابخانه باید تحت مدیریت هیئتی مرکب از اعضای اجتماع محلی تحت خدمتش باشد. این هیئت باید باز و شفاف باشد و بر اساس برنامه‌ای که به اطلاع عموم رسیده است عمل کند و بگذارد عموم مردم در توسعه کتابخانه‌ها مشارکت کنند (گیل و دیگران، ۲۰۰۱). به عبارت دیگر، کتابخانه‌ها باید در سطح اجتماع [محلی] توسعه یابند و مدیریت شوند، حتی اگر دولت‌های ملی از طریق سیاست کتابخانه‌های عمومی یا سیاست اطلاع‌رسانی، از توسعه آنها پشتیبانی کنند.

سازمان‌های کتابداری منطقه‌ای، رهنمودها و استانداردهایی متناسب با نیازهای منطقه‌ای تدوین کرده‌اند. «شورای اروپا»^۱ و «دفتر اروپایی انجمن‌های کتابداری، اطلاع‌رسانی و سندآمایی»^۲ (ابلیدا) مجموعه رهنمودهایی با عنوان «رهنمودهای قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری کتابخانه‌های اروپا» تدوین کرده‌اند که متناسب با محیط خاص اروپا است. این مجموعه حاوی رهنمودهایی درباره نحوه قانون‌گذاری کتابخانه‌ها (شبه رهنمودهای ایفلا)، اصول مجموعه‌سازی و اهداف شایسته توجه سیاست‌گذاران کتابداری و اطلاع‌رسانی است (شورای اروپا/ابلیدا، ۲۰۰۰). «پارلمان اروپا»^۳ و «کمیسیون اروپا»^۴ نیز تقریباً در همان برهه مجموعه رهنمودهایشان را تدوین کردند. این تلاش‌های بین‌المللی گاهی اوقات به تلاش برای یکسان‌سازی «تفاوت‌های گسترده» بین سطوح مختلف خدمات کتابخانه در

1. The Council of Europe

2. European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA)

3. European Parliament

4. European Commission

کشورهای مختلف اروپایی تبدیل می‌شود. در سال ۲۰۰۰، یعنی برهه‌ای که رهنمودهای اروپایی مختلف نوشته شدند، سرانه هزینه کتابخانه از ۸۹ یورو به‌ازای هر فرد در دانمارک تا ۰/۹ یورو به‌ازای هر فرد در بلغارستان متغیر بود. حتی در بین کشورهای مشابه، خدمات کتابخانه می‌تواند کاملاً متفاوت باشد. در سال ۱۹۹۸، ۱۷/۷ درصد از مخارج ملی استونی^۱ صرف کتابخانه‌ها شد، در حالی که در سال ۱۹۹۷، لتونی^۲ فقط ۷ درصد خرج کتابخانه‌ها کرد (ویتیلو^۳، ۲۰۰۰).

مزایای سیاست‌ها و استانداردها واضح است. البته اینکه دقیقاً کشورها چگونه می‌توانند یا می‌خواهند با این رهنمودها مواجه شوند، به عوامل متعدد بستگی دارد. دولت ملی چقدر به کتابخانه‌های عمومی توجه دارد؟ آیا کشور مشغله‌های مهم‌تری دارد که توجه به آنها مقدم بر نظام کتابخانه‌های عمومی است؟ آیا نیاز به رهنمودهای ملی واقعاً احساس شده است یا اینکه راه بهتر و مؤثرتر آن است که بگذاریم مقامات ایالتی و شهری سیاست‌های خاص خودشان را تدوین و اعمال کنند؟

آنچه در پی می‌آید مجموعه‌ای از مطالعات موردی^۴ است که سیاست‌ها، استانداردها و راهبردهای مختلف مورد استفاده کشورها برای ارائه خدمات کتابخانه‌ای را بررسی می‌کند. دامنه آنها بسیار متغیر است: از برنامه‌ریزی مفصل و توجه دقیق در فنلاند، تا استقلال ایالت‌ها در ایالات متحده، تا نظام دارای سازماندهی ضعیف در افریقای جنوبی که معلوم نیست کدام بخش‌های دولت قانوناً مسئول تأمین بودجه خدمات خاص کتابخانه‌ها هستند. مقایسه این مدل‌های مختلف با یکدیگر، بینشی کاملاً مفید درباره نقاط قوت و ضعف مؤثر بر رشد، توسعه و اثربخشی کتابخانه‌های عمومی در سراسر جهان به ما می‌دهد.

1. Estonia

2. Latvia

3. Vitiello

4. case studies

هدف این کتاب ارائه توضیح مختصری درباره نظام کتابخانه‌های عمومی در کشورهای مختلف جهان است و خواننده را با مدل‌های مختلف ارائه خدمات که در حال حاضر مورد استفاده‌اند، آشنا می‌کند. فصل‌ها مفصل نیستند، بلکه مطالعات موردی مقدماتی‌ای هستند که یک فهم تطبیقی کلی از ماهیت سیاست‌های کتابخانه‌های عمومی در برخی کشورها به دست می‌دهند. همه فصل‌ها از چهار بخش مشابه برخوردارند که مقایسه را تسهیل می‌کند. بخش «سابقه تاریخی»، تاریخ خدمات مدرن کتابخانه‌های عمومی در آن کشور را به اختصار شرح می‌دهد. بخش «ساختار کنونی»، ساختار حال حاضر شبکه کتابخانه‌های عمومی را شرح می‌دهد. بخش «قانون‌گذاری و ساختار حقوقی»، زیربنای قانونی فعالیت کتابخانه‌ها و استانداردهای خدمات ملی را توضیح می‌دهد. بخش «نتیجه‌گیری»، وضع کنونی خدمات کتابخانه‌های عمومی در آن کشور را به اختصار بیان می‌کند. انتخاب کشورها عمدتاً محدود به آنهایی بوده که نویسنده به منابع انگلیسی درباره‌شان دسترسی داشته است، که البته این عامل، دامنه کار را محدود کرده است. برای مشاهده اطلاعات بیشتر، نگارنده پیشنهاد می‌کند به متون اصلی سیاست‌های کتابخانه‌های عمومی رجوع شود که در سراسر این کتاب، تا حد امکان، به آنها استناد شده است. همچنین مراجعه به وبسایت‌های پیشنهادی که در [انتهای] هر فصل آمده‌اند، مفید خواهد بود.

وبسایت‌های مفید

UNESCO's public library manifesto:

<http://www.unesco.org/webworld/libraries/manifestos/libraman.html>

IFLA's country by country world report: <http://www.ifla.org/world-report.org/>

منابع

- Black , A. (2005), ‘ The Library as Clinic: A Foucauldian Interpretation of British Public Library Attitudes to Social and Physical Disease, ca. 1850–1950 ’, *Libraries and Culture* , 40 (3), 416 – 34 .
- Council for Europe/EBLIDA (2000), Guidelines on Library Legislation and Policy in Europe . Available at http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/resources/DEC_S_CULT_POL_book%282000%291_EN.pdf .
- Gil , P. , Clubb , B. , Glashoff , I. , Hassner , K. , Hayrapetian , N. and Pestell , R. (2001), *The Public library service: IFLA/UNESCO guidelines for development* . Munich: Saur.
- Knutson , E. (2007), ‘ New Realities: Libraries in Post-Soviet Russia ’, *Library Trends* , 55 (3), 716 – 29 .
- Stauffer , S. (2005), ‘ Polygamy and the public library: The establishment of public libraries in Utah before 1910 ’, *Library Quarterly* , 75 (3), 346 – 70 .
- Stuart , M. (1998), ‘ “The Ennobling Illusion”: The Public Library Movement in Late Imperial Russia ’, *The Slavonic and East European Review* , 76 (3), 401 – 40 .
- Tachihata , C. (1991), ‘ Hawai’i’s public libraries: Their role in a multiethnic society ’, *Journal of the West* , 30 (3), 25 – 34 .
- Vitiello , G. (2000), ‘ Library Policy and Legislation: a European Perspective ’, *The International Information & Library Review* , 32 (1), 1 – 38 .
- Zhaochun , L. and Qunqing , H. (2008), ‘ Reaching out to vulnerable groups in China: A broad library with social inclusion ’, *International Federation of Library Associations Journal* , 34 (1), 13 – 19 .